

Luisteren is goud. Spreek- en luisteronderwijs in de bovenbouw HAVO/VWO.

1 januari 1997

Auteurs: André Hoekstra, Tom Oud

Volume: 28

Nummer: 4

Pagina's: 154-164

Documenten

- [moer_jrg28_031.pdf](#)

heden voor docenten om deze mate ri alen aan andre hoekstra tom oud te passen het gaat om de creativiteit van de docent het gaat ook om motivatie want zelfs als een docent genoeg neemt met de rol van performer die veel lesmethodes hem of luisteren is goud haar nog toedichten ook voor een performer is een boek met oude grapjes in de kantlijn de spreek en luisteronderwijs in dood in de pot tenslotte last but not least gaat het om de bovenbouw xavo vwo cursisten de reden waaraan leidinggevend en docenten hun bestaansrecht ontleen ik weet uit mijn huidige lespraktijk aan vluchte lingen hoe vaag labels als hoog of laag opgeleid zijn het maakt een wereld van er is momenteel nog geen methode die goed verschil letterlijk of hoogopgeleide vluchte voor bereidt op de afsluiting van het spreek en luisteronderwijs in de tweede fase vinden andre woestijn afkomstig zijn of uit een meer hoekstra en tom oud zij hebben zelf geprobeerd stimulerende grootstedse omgeving misdiht laat op te vullen en maakten voor de osc schien blijft het leermiddel voor beide cursisten winkler prins in venedam een serie spreek en ten hetzelfde de doelen zijn geheel anders luistervaardigheidslessen voor de bovenbouw van voor de ene cursus is het al een grote havo en vwo dit lesprogramma wordt intuïtief overwinning als hij zijn dagritme enigszins ook al op enkele andere scholen uitgevoerd de slo hervindt waarbij het boek structuur geeft heeft er in 1995 een case study aan gewijd op de het gaat hem in eerste instantie om basale conferentie in 1996 in antwerpen zijn hoeks overlevingsstrategieën voor de ander gaat tra en oud op verscheidene punten van het spreek het boek niet ver genoeg zij wil meer dan de luisteronderwijs ingegaan en hebben ze stilge zinnen waarmee ze op de markt groente kan staan bij het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs kopen zij houdt na tien weken een beknopt waarbinnen presenteren en discussieren een belang dagboek bij geschreven in het nederlands rijke rollen voor beide cursisten zijn aanpassingen van en in dit artikel beschrijven ze hoe op hun school een

aanvullingen op het lesmaterieel noodzakelijke koppelingen maakt wordt tussen spreker of lijke presentatie en discussie ze gaan daarbij ook in op een aantal achtergronden waarom de plaats van management dat de lesmethode als een pantaalmiddel en in het discussieonderwijs onderverce beschouwt voor alle leerproblemen invwijzing naar artikelen van van gelderen en teert niet in de meerwaarde van zelfstandige medema met ringa in vorige afleveringen van professionals ervaren docenten die zich vastmoer 1996 4 lggd s tot slot bespreken ze in klampen aan een methode kunnen niet tegen het kort hoe onderdeel en van het spreken en luis ter moet komen aan de werkelijke behoeften van onderwijs in andere vakken ingezet worden hun cursisten vanzelfsprekend bieden zij ook dan een rolmodel maar geenszins het beoogde uit de vakliteratuur op het gebied van hoe het begon zelfstandigheid slaan zij een modderfiguur toen we een paar jaar geleden in het kader literatuur van nascholing spreken en luisteren in antwerpen waren ontmoetten we een onvernumand c lamb the self directed teacher wacht vooroordeel nederlanders nou die managing the learning proces camb ridge 1996 konden spreken of ze ook konden luisteren up a course in language teaching camb ridge was een andere kwestie 1996 zo hadden wij er nog nooit tegenaan gekeken sommige nederlanders kunnen wel spreken sommige vlamingen ongetwijfeld ook 154 moer 1997 4 en allemaal doen we het op onze beurt soms wel er wel wat praktische problemen waren ervoor en soms met grote aarzeling we zoals de korte voorbereidingstijd voor de waren het al snel met onze zuiderburen eens leerlingen en vaagheid omtrent het doel onze westerlingen en de nederlandse tele bovendien was het aantal actieve leerlingen visie waren voor deze beeldvorming verantper les nog vrij laag woordelijk in deze situatie kwam er een nieuwe collega het noorden van nederland en veendam bij ons werken die in zijn bagage een orga vormt daarop geen uitzondering kent een nisatievorm voor spreken en luisteren had die cultuur waarbinnen spreken vaak niet voor een aantal van deze problemen kon oplossen werk doorgaat en dus een lage status heeft deze vorm ligt ten grondslag aan de manier een enkel beroep uitgezonderd voor luister waarop wij nu vijftien jaar later met spreken en ligt dit anders hoewel het voornamelijk en luisteren werken in 4 en 5 havo en 5 en in de betekenis van gehoorzamen gewaar 6 vwo deerd wordt samen en het kan alleen de kern van de werkvorm ligt in de combi zinvol zijn voor de communicatie als het in natie van spreker of lijke en discussie onze samenhang gebeurt hebben spreken en voorkeur daarvoor is gebaseerd op het functie luisteren een lage waarde ring in grote lijnen tioneel maken van beide werkvormen door vormt de osg winkler prins in veendam op de spreker met een deels informatief deze cultuur geen uitzondering deels betogend karakter te combineren met toen wij dan ook een jaar of twintig een opinierende discussie geleden in een vlag van vernieuwingsdrang deze keuze voor discussie is al in het meenden dat het vakonderdeel mondiale verleden gemaakt we hebben wel eens met taalgebruik lang genoeg verwaarloosd was het debat geexperiamenteerd maar onze voor werden we niet op gejuich onthaald toch keur voor discussie is gebleven wat de was onze aanpak heel voorzichtig en heel argumentatie voor de discussie boven het conventioneel een spreker over een li te debat betreft kunnen we ons bij goosen rair onderwerp

schrijver thema in het 1995 aansluiten met name de toepassing schoolonderzoek xivo en vwo klassikale mogelijkheden in de maatschappelijke werke voorbereiding was niet nodig de opdracht lijkheid pleiten tegen het debat en voor de was duidelijk genoeg de leerlingen werkten discussie daarnast stelt het debat hoge eisen hard voor hun cijfer leerden redelijk veel aan de sne lheid en de effectiviteit waarmee over hun onderwerp en vrijwel niets over argumenten gehanteerd worden het over spreken nog slechter was het gesteld met de donderen van de opponent lijkt vaak belang luisteraars zij leerden vrijwel niets over h e t rijker dan een gedegen goed opgebouwde en onderwerp en vrijwel niets over het spreken en publieksgerichte argumentatie een derde en wij kregen onze agenda vol cijfers en nadeel van het debat is dat er minder ver bleken na enkele jaren toch wat geleerd te gelijkbare taken te verdelen zijn zodat een hebben de sprekebeurt werd afgevoerd omdat systeem waarbinnen iedereen tweemaal aan hij geen communicatief doel diende de beurt komt erg veel tijd kost dat neemt niet weg dat het debat als werkvorm of als een nieuwe vlag van vernieuwingsdrang oefenvorm in oppositie tot de opinierende discussie de leerlingen werden in groepjes discussie zeker waarde heeft verdeeld mochten tien minuten naar een krantenknipsel kijken en moesten met enkele h o e w e r k e n w i j l e a a n w i j z i n g e n v a n d e d o c e n t e r b i j d i s c u s s i e r e n t e r w i j l e n k e l e a n d e r e n o b s e r v e e r d e n d e k e r n v a n d e w e r k w i j z e i n d e b o v e n b o u w d i t l e v e r d e s o m s a a r d i g e r e s u l t a t e n o p e r h a v o e n v w o i n v e e n d a m i s d e k o p e l i n g w a r e n i n e l k g e v a l m e e r l e e r l i n g e n a c t i e f t u s s e n s p r e e k b e u r t o f p r e s e n t a t i e e n d i s c u s s i e b e t r o k k e n e n v i a h e t b e s p r e k e n v a n d e o b s e r v e s p r e e k b e u r t l e v e r t d e i n f o r m a t i e s t e l l i n v a t i e s k w a m h i e r e n d a a r e e n l e e r p r o c e s o p g e n e n a r g u m e n t e n w a a r m e e d e d i s c u s s i a n t e n g a n g d e z e w e r k v o r m w a s t e n m i n s t e c o m a a n h e t w e r k g a a n h i e r m e e p r o b e r e n w e m u n i c a t i e f w i j w a r e n n i e t o n t e v r e d e n h o e t w e e p r o b l e m e n i n e e n k l a p o p t e l o s s e n d e 1997 4 m o e r 155 s p r e e k b e u r t m o e t d o e l e n p u b l i e k s g e r i c h t g r o e p j e b e s t a a n d e u i t d e z e l f d e l e e r l i n g e n a l s z i j n e n d e d e e l n e m e r s a a n d e d i s c u s s i e m o e t e n i n d e v o r i g e l e s m a a k t n u e e n g l o b a a l v e r s l a g o v e r v o l d o e n d e i n f o r m a t i e b e s c h i k k e n e n v a n d e d i s c u s s i e e n d e n a b e s p r e k i n g w a a r i n z i c h e n i g s z i n s b e t r o k k e n v o e l e n e e n d e r d e o o k n u d e l e e r e f f e c t e n o p h e t g e b i e d v a n u i t g a n g s p u n t i s d a t z o v e e l m o g e l i j k l e e r l i n g e n m o n d e l i n g e t a a l v a a r d i g h e i d c e n t r a a l s t a a n a c t i e f b i j h e t p r o g r a m m a b e t r o k k e n m o e t e n h e t r o o s t e r i n a f b e e l d i n g i v e r d u i d e l i j k t d e z i j n d i t h e e f t g e r e s u l t e e r d i n d e v o l g e n d e i n z e t v a n l e e r l i n g e n d e l e r a a r s t e l t a l s d e o p z e t g r o e p s i n d e l i n g b e k e n d i s d i t r o o s t e r s a m e n d e s p r e e k b e u r t w o r d t d o o r e e n d r i e t a l l e e r w a a r o p a l l e l e e r l i n g e n k u n n e n z i e n o p w e l k l i n g e n v o o r b e r e i d e n u i t g e v o e r d v o o r d e m o m e n t v a n h e n e e n b e p a a l d e b i j d r a g e v e r u i t v o e r i n g i n c l u s i e f h e t b e a n t w o o r d e n v a n w a c h t w o r d t d e c i j f e r s s t e l l e n d e g r o e p e n i n f o r m a t i e v e v r a g e n i s o n g e v e e r e e n h a l f v o o r d e s s t a a t v o o r s p r e k e n d e b v o o r l e s u r b e s c h i k b a a r d e t w e e d e h e l f t v a n d a t b e o o r d e l e n d e n b e t e k e n t n o t u l e r e n d e d l e s u r w o r d t b e s t e e d a a n d e b e o o r d e l i n g v a n b e t e k e n t o b s e r v e r e n e n d e g b e t e k e n t g e e n d e s p r e e k b e u r t a a n d e h a n d v a n o b s e r v a t i e s t a a k d o o r e e n a n d e r d r i e t a l d e z e l e e r l i n g e n g e v e n h e t a a n t a l b e t r o k k e n l e e r l i n g e n i s v r i j g r o o t a a n d e h a n d v a n e e n o b s e r v a t i e f o r m u l i e r e e n a l s j e d e l e e r l i n g e n m e t e e n t a a k b i j e l k a a r b e s c h r i j v i n g e n e e n b e o o r d e l i n g v a n d e o p t e l t b l i j k t h e t o m z e v e n g r o e p j e s v a n d r i e s p r e e k b e u r t z i j k o m e n o o k m e t e e n c i j f e r l e e r l i n g e n p e r

lesuur te gaan natuurlijk zijn voorstel onder leiding van de leraar worden bij ons de klassen ook groter dan 21 en is het de cijfers vastgesteld over de sterke en aantal leerlingen niet altijd de leraar door drie zwakke punten van de spreekbeurt mag elke daarom bestaan sommige groepjes uit vier aanwezige meedenken en praten leerlingen we proberen discussies met grotere groepen van drie maakt een groep groter dan zeven leerlingen te vermijden globaal verslag van spreekbeurt en nabespreking omdat wij geen zinvolle taak voor ze hebben waardoor de leereffecten op het gebied van ben zijn in de praktijk soms enkele groepjes spreken en luisteren uit het lesuur centraal vrij met toestemming van de schoolleiding staan we experimenteren met splitsing van observaties hebben twee drietalen zitten luistertaken op die manier zou je meer leerteren omdat zij in een volgend lesuur over dingen kunnen inzetten en een nauwkeurig het onderwerp van de spreekbeurt een discussie kunnen bereiken een mogelijk discussie moeten voeren zij noteren de stelling nadeel is dat de tijd te beperkt blijkt nu kostgen waardoor de spreekbeurt uitmondt en feitelijk het al moeite om de spreker en luistertaken en meningen die van belang zijn voor de samen met de nabespreking in twee keer een discussie buiten de les kunnen zij zich verder uur af te ronden de eerste ervaringen wijzen voorbereiden de minst actieve rol in het uitdat dit nadeel niet op hoeft te treden eerste lesuur is voor de zes leerlingen die de zelfs met grote klassen blijkt het mogelijk te discussie gaan observeren en beoordelen zij zijn alle leerlingen via een uitgekende taak moeten op de hoogte zijn van de voorkennis verdeling zinvol aan het werk te houden van de discussiedeelnemers en passant leren de leerlingen blijven gedurende het hele alle aanwezigen het een en ander over het programma van ongeveer zestien tot twintig houden van en het beoordelen van een lesuren bij klassen van 25 tot 32 leerlingen spreekbeurt alle leerlingen hebben zes in dezelfde groep maar voeren vijf verschillende spreekbeurten zien uitvoeren al dan niet lende taken uit spreekbeurt beoordelen voorafgaand aan hun eigen spreekbeurt ook spreekbeurt twee keer discussie twee keer al is hun eigen beurt al geweest mede door beoordelen discussie en verslag in onze praktische uitvoerige nabespreking steken alle leerlingen levert al die activiteit ook een aantal geven van elke spreekbeurt op cijfers op wij beoordelen samen met de tijdens het discussie uur zijn dezelfde leerlerlingen die daarvoor aan de beurt zijn de leerlingen aanwezig de spreekbeurtgroep levert bijdrage aan de spreekbeurt en aan de beide een voorzitter de andere twee inleiders discussies tot nu toe beoordeelt de docent kunnen zo nodig bijspelingen het verslag het verslag in de voorexamenklas leiden deze 156 moet 1997 4 deelt en enkele weken later is het zover s b n d o g d a t a op sommige punten levert het feit dat we zonder training beginnen wat problemen op 1 2 3 4 5 6 7 8 9 rs en 16 okt maar over het algemeen valt het mee met name de eerste discussies moeten soms door 2 3 4 5 6 7 8 9 1 5 en 6 nov de docent wat bijgestuurd worden omdat vooral de voorzitter vaak onzeker is over zijn 3 4 5 6 7 8 9 1 2 12 en 13 nov rol bij observaties en beoordelingen zijn sommige leerlinge n vanaf het begin heel 4 5 6 7 8 9 i 2 3 26 en 27 nov actief en scherp terwijl anderen het al snel wel goed vinden na enkele ronden zit 5 6 7 8 9 1 2 3 4 to en ir dec iedereen wat dat betreft ook redelijk op een lijn 6 7 8 9 i 2 3 4 5 17 en 18 dec het observeren is een belangrijke maar geen een-

voudige taak de observatie formulieren 7 8 9 1 2 3 4 5 6 14 en is jan lie ren die wij gebruiken vragen ook nogal wat van onervaren leerling en zie afbeelding 8 9 i 2 3 4 5 6 7 21 en 22 jan 2 en 3 leerlingen zouden moeten leren door uitvoeren en de feedback die ze daarbij 9 1 2 3 4 5 6 7 8 i8 en r9 jan krijgen maar ook door observeren en de feedback die ze daarbij in roos ter spreken en luis tertaken back die ze daarbij samen met anderen geven het is voor ons duidelijk dat de leerlingen cijfers samen tot een proefwerkcijfer in de leren maar hoe dat precies verloopt is het examenklas vormen ze in combinatie met onderzoeken waard op basis van de resultaten elkaar een onderdeel van het schoolonderzoek van een dergelijk onderzoek kunnen zoekcijfer procedure s bijgesteld worden op de vraag of ze stien tot twintig lessen per jaar niet wat veel is komen we verderop terug devaardigheids training aansluiting bij de onderbouw wij hebben geen ervaring met het trainen van devaardigheden op het gebied van in onze opzet is de voorbereiding en de spreken en luisteren in bovenbouwklas en aansluiting bij de onderbouw waar nieuw omdat de directe noodzaak daarvoor meestal Nederlands gebruikt wordt nog steeds een ontbreekt door de uitgebreide directe feedback zwak punt ondanks de invoering van de feedback treedt er een sterk leereffect op waar basisvorming is het aandeel spreken en luistert door iedere en bij de derde of vierde spreken in de programma s van de onderbouwklas beurt of discussie precies weet wat er versen nog vrij klein met name aan de functie wacht wordt daarnaast hebben wij in ons vele combinatie van spreken en luisteren die volle programma geen tijd voor het uitgewij in de bovenbouw nastreven wordt in de breed trainen van devaardigheden onderbouw tot nu toe geen aandacht besteed toch zijn er wel mogelijkheden als je aan dit jaar is de discussietoets uit de basisvoor devaardigheidsoefeningen gaat doen dan ming voor het eerst bij ons op school in alle lijkt ons het voornaamste doel daarvan het derde klassen uitgevoerd volgend jaar zou weg nemen van onzekerheid bij leerlingen den we daarvan effecten kunnen merken als kennis van procedures en een repertoire van we in 4 havo met ons bovenbouwprogramma bijpassende taalmiddelen zouden voor leerling gaan werken het deelnemen aan discussies kunnen de voorbereiding in de bovenbouw is vergemakkelijken en de kwaliteit van de vanwege de tijd nood beperkt leerlingen discussie kunnen verhogen wie er de tijd krijgen een uitgebreid stencil zie afbeelding wel voor heeft zou bijvoorbeeld aandacht 4 de docent becommentariert en beant kunnen besteden aan het trainen van over wordt vragen de groepjes worden ingegaan in de discussie en de non verbale en 1997 4 moer 1 5 7 beoordeling presentatie spreker beoordelaar publiekgerichtheid algemeen doelgerichtheid algemeen publiekgerichtheid specifiek afbeelding observatieformulier ter beoordeling van de presentatie i so moer 1997 4 beoordeling discussie discussianten 1 4 beoordelaar 2 5 3 6 spec gelet op verloop discussie toelichting specifieke observatie toelichting geeft vraagt informatie geeft vraagt definitie opheldering geeft duidelijke mening geeft voldoende argumenten geeft kwalitatief goede argumenten is zich bewust van uitgangspunten veroorzaakt geen afdwalingen veroorzaakt geen onderonsjes voert niet de boventoon valt anderen niet in de rede luistert goed en reageert op anderen betreft anderen in de discussie steunt prijst verdedigt anderen baseert zich niet op vooroordelen is bereid standpunten te

herzien neemt initiatieven hanteert non verbale ondersteuning levert positieve bijdrage aan sfeer beoordeelt verloop van discussie afbeelding 3 ob servati eformulier ter beoordeling van de discussie 1997 4 moer 15 9 vooral verbale signalen die daar bij horen de schets ervan ing daarmee van gelderen 1996 rol van voorzitter en die van deelnemers reageert op een artikel van Miedema verdienen daarbij aandacht in dit meestri nga 1996 die expliciete aandacht opzicht kan onderwijs in taalmiddelen met voor het onderwijs in taalmiddelen bij referentie voor taalzwakke leerlingen nuttig zijn raten en discussies voorstaan van gelderen het is een feit dat veel leerlingen zich bij het suggereert dat zij daarbij andere dan communicatieve doelen van de beurt in een discussie communicatieve doelen op het oog hebben die beperken tot het noemen van een eigen bijdrage in de categorie luxe indeelt op p 230 standpunt of argument zonder duidelijk te be spreekt hij voorbeelden van markeringen maken in hoeverre ze daarmee op de voorgrond van beurttovergangen en geeft aan dat hem leerling of misschien de leerling daarvoor niet duidelijk is hoe de verbeterde formuleringen een onervaren overigens ook een leringen bewerkstelligen dat leerlingen wel volwassen discussiant kan gemakkelijk onze op elkaar ingaan is dat dan nog nodig omker worden in een situatie van ik wil wat maar een voorbeeld uit het rijtje te nemen anders zeggen maar wanneer en hoe kom ik een leerling die de formulering als ik het er dan tussen en is dan meteen duidelijk wat goed begrijp denk jij gebruikt gaat naar ik bedoel onze mening al op de bijdrage van de oefenen in kleine groepjes met een medeleerling in de gekozen formulering is aantal signaalformuleringen als ik jou goed daarvoor een signaal een dergelijke formulering wil jij ik ben het daar niet mee lering heeft een duidelijk communicatief eens ik wil daar nog iets aan toevoegen doe omdat deze voorkomt dat de uit of iets dergelijks kan leerlingen over een spraak die deze leerling zal laten volgen los drempel helpen omdat ze beschikken over komt te staan van de vorige bijdrage in enig gereedschap om hun probleem aan te onze beoordeling van discussies speelt het pakken het gaat dan vooral om die elementen structureren van het gesprek via dergelijke gen die met dit type overgangen buiten de formuleringen wel degelijk een rol al is het school situatie niet in aanraking komen tra geen hoofdrol ning in dergelijke formuleringen kan eraan terecht wijst van gelderen erop dat je zo bijdragen dat de deelnemers in een discussie het individuele taalgebruik van deelnemers meer en beter op elkaar s bijdragen reageren beoordeelt terwyl de interactie binnen de erop ingaan in plaats van te reageren met groep het belangrijkste is hij twijfelt aan de statements waarvan het verband met het betrouwbaarheid van gecombineerde beoorvoorgaande onduidelijk is hoewel we uitdelingen hierover hebben wij een andere ervaring weten dat je met behoorlijk succes mening wij werken met een gecombineerde aan discussie onderwijs kunt doen zonder deze beoordeling nadat het interactieproces in deelv aardigheidstraining zijn we toch een eerste besprekkronde van commentaar is nieuwd naar het effect van korte gerichte voorzien door zes observerende leerlingen en trainingen die zouden duidelijk transfer de docent wordt een groepslijst genoteerd moeten hebben naar de praktijk en dus op vervolgens presenteren de individuele bijdragen een functioneel moment moeten worden van de leerlingen de revu tenslotte wordt aangeboden of

dit in te passen is in de vastgesteld of er individuele bijdragen zijn die instructiefas
se van een essenreeks als de onze af moeten wijken van het groeps cijfer dat valt
te betwifelen te veel feiten en theorie kan onder andere op grond van interac
tionele tegelijk aanbieden leidt ertoe dat een groot crite ria iemand stelt zich
meer of minder dan deel niet gebruikt wordt het is nodig der gemiddeld in dienst
van de groep ook de gelijke deelvaardigheids trainingen zo direct duidelijkheid die
iemand verschaft of de ver mogelijk te koppelen aan de totaalvaardig wamng die
iemand schept kan een reden zijn h e id s training en dus met het aanbod te ko
voor een ander cijfer en hie rin zit een ta li ge men als de vraag zich voordoet com
ponent ook op deze individuele bijdra gen wordt door de zes obse rverende leerlin
hoe nuttig het is valt pas echt te bepalen aan gen en de docent commentaar
gegeven ten de hand van concreet lesmate ri aal en prakti slotte volgt een beo
ordeling van het geheel 160 moer 1997 4 het is moeilijk iets te zeggen over de kan
moeilijk tegelijk aandacht besteden aan betrouwbaarheid van je eigen manier van
de vergelijking tussen zijn argumenten en die oordelen tot nu toe vinden wij dat
het zo van een medeleerling maar dan hebben we verantwoord is en omgekeerd
wij zouden het al lang niet meer over het artikel van het niet verantwoord vinden
dergelijke c rite miedema meestrings ri a als de kwaliteit van individueel taalge
bruik di e in de nab espr eking aa n d e orde komen naast de discussie zijn ook
overgangen in de geen plaats te geven in de beoordeling een spreekbeurt zijn in
teressant maar die zijn in doorslaggevende rol spelen dergelijke formu de praktijk
minder problematisch waarschijn le ri ngen echter niet wij blijven de groeps lijk
doordat ze in de voorbereiding van de prestatie en de individuele prestatie beide
spreekbeu rt zijn opgenomen nu ga ik over beoordelen zodat de gebruikte taalmid
delen tot het bespreken van mijn ste ll ing daar ook beoordeeld worden wat ons be
treft naast is er veel overeenkomst in opbouw met hoo rt het taalgebruik van indi
viduele leer li n schrijfvaardigheid ook een aantal beginners gen wel degelijk een
plaats te hebben binnen problemen wat is een ste ll ing wat een het discussieon
derwijs weerlegging wat zijn goede argumenten wat de p ri o ri teitsstell ing be
treft zijn we het kan worden opgelost door verband te leggen met van gelderen
eens de communicatieve met lees en schrijfvaardigheidslessen dit doelen doelen
die direct met het interactie geldt ook voor andere taalmiddelen die voor proces te
maken hebben en dus met de de spreekbeu rt van belang zijn totaalvaardigheid
dis c ussie hebben voorrang boven deelvaardigheden het ri sico bestaat de beschik
bare tij d dat leraren vanuit de traditie meer aandacht hebben voor taal dan voor
interactie dat hoeveel tijd is er eigenlijk beschikbaar voor zou slecht zijn voor het
discussieonderwijs spreken en luisteren in de tweede fase van wij zien overigens
geen aanwijzingen dat gelderen 1 996 gebruikt tijdgebrek als argu miedema
meestrings daar anders over ment tegen de ideeën van miedema mee denken st ri
nga 1996 om aandacht te besteden aan taalmiddelen ten behoeve van voordracht
en van de andere kant hebben wij de erva ri ng discussie met name in het belang
van taal dat we leerli ngen bij het introduceren van het zwakke leerlingen de
studielast voor het programma wel erg ab ru pt met veel doelstel domein mon
delinge taalvaardigheid in het lingen tegelijk confronteren als h e t voor advies
van de vakontwikkelgroep bedraagt een bepaalde groep leerlingen nodig is eens

tien procent van het totaal voor havo 40 stil te staan bij een van die doelen en daar op uren studielast in twee jaar voor vwo 48 uur een zinvol moment wat praktisch gerichte in drie jaar training aan te koppelen dan zien we daar gereedeneerd vanuit het verleden is twintig wel wat in daarn aast zullen en naar ons idee lessen per jaar waarbij niet altijd alle leerlingen functionele taalvaardigheden in de reflectie aanwezig zijn voor spreken en luisteren veel op en de beoordeling van discussies een rol maar als je het afzet tegen de hoeveelheid moeten spelen op die manier wordt het activiteiten die de leerlingen in deze uren verwerven van taalmiddelen door de praktijk ontplooiën valt het wel weer mee bovendien gestuurd op voorwaarde dat er via de is er overlap met andere vakonderdelen relaties nabespreking voldoende aandacht aan wordt ties met lezen en schrijven zijn aanwezig de besteed is dit een prima manier van leren leerlingen verzamelen informatie selecteren voor alle duidelijkheid we hebben het over kiezen een tekstsoort op basis van hun doel taalmiddelen waarvan de functie in het bouwen hun bijdrage op rekening houdend communicatieproces duidelijk gemaakt kan worden met doel en publiek luisteren doelgericht den niet over formele zaken een grote maken een schrijfplicht etcetera daarnaast aandacht voor de vorm kan ten koste gaan spelen algemene vaardigheden een rol samen van het communicatieve doel een leerling werken plannen taken verdelen en op elkaar die zijn best doet zonder accent te spreken afstemmen zie afbeelding 4 1997 4 moer i o i beeldvorming afspraken voordat de discussie begint stel je even orde op zaken wat moet nog nader worden toegelicht zijn de stellingen duidelijk moeten er nieuwe discussie punten worden toegevoegd is de gang van zaken voor iedereen duidelijk alle discussianten geven eerst hun voorlopig standpunt de argumenten daarvoor zijn nu nog niet aan voorlopig de orde ook wordt er nog niet gereageerd op standpunt elkaars ideeën het gaat om de beeldvorming oordeels argumenteren als een helder beeld van het probleem ontstaan is en vorming de standpunten zijn verkend komt de fase van argumenteren ieder krijgt de gelegenheid zijn standpunt toe te lichten en te reageren op de argumenten van anderen probeer zo kort mogelijk achtereen te spreken en luister goed naar anderen en reageer op wat ze zeggen geef elkaar gelegenheid uit te spreken voorkom afdwalingen en onderonsjes vermijd vooroordelen ga na of je het in grote lijnen met elkaar eens bent als je op hoofdpunten geen consensus bereikt probeer het dan op bijzaken eens te op een lijn worden het is niet altijd mogelijk op een lijn te komen komen besluitvorming conclusie als alle argumenten besproken zijn de argumenten van voor en tegenstanders ook als er snel consensus is kan de discussie worden afgerond met een conclusie controleer wel of alle groepsleden zich in die conclusie kunnen vinden als de mogelijkheid bestaat een echt besluit te nemen kan dat nu wel moet nagegaan worden of het besluit uitvoerbaar is wat de eventuele consequenties zijn eventueel begint de discussie op nieuw afbeelding 4 schema uit de instructie voor discussie in de huidige situatie zijn onze leerlingen 7 tie die dat nodig vindt bijvoorbeeld omdat x 2 x s o minuten in het leslokaal actief de school een aanzienlijk aantal taalzwakke daarnaast hebben ze aan voorbereiding en leerlingen heeft of die nu autochtoon of nawerk naar schatting vier tot vijf uur nodig allochtoon zijn zal deze keuze maken andere omgerekend naar studielast kost

het programma secties zullen hopelijk proberen de deelvaart maar per leerling ongeveer 17 uur studielast per digtheidstraining te beperken tot het hoogst jaar het programma kan dus uitgevoerd noodzakelijke zodat de communicatieve doelen worden zonder gebruik te maken van een len via praktische oefening met voordracht en deel van de vrije ruimte waarin de studielast discussie voldoende tot hun recht komen verdeling van de vakontwikkelgroep voor van gelderen legt terecht de prioriteit bij de ziet mocht het nodig zijn uitgebreid aan communicatieve doelen je kunt zowel met dacht te besteden aan deelvaardigheidstraining de voordracht als met de discussie veel meer dan kan dat niet zonder een deel van de bereiken zonder expliciete aandacht voor vrije ruimte daaraan te besteden een vaksectie taalmiddelen je kunt ook bij de bespreking 162 moet 1997 4 spreker 1 inleiding belangstelling wekken onderwerp aankondigen motivering 2 min van de keuze taakverdeling en structuur bronnenkeuze spreker 1 kern elke spreker verzorgt een deel van het geheel zorg voor spreker 2 elk deel heldere structuur eigen deel doelgerichtheid discussie spreker 3 5 tot 7 min gerichtheid publiekgerichtheid nieuw interessant presentatie duidelijke lijn volgorde hoofdpunten voldoen de toelichting en voorbeelden en duidelijke overgangen signalen spreker 3 slot samenvatting van de belangrijkste gegevens inhoudelijk 2 min conclusies verband met stellingen eigen mening spreker 2 presentatie stellingen bord gelegenheid geven vragen te stellen afbeelding schema uit de instructie voor presentatie van de discussie aandacht besteden aan de lesuur met name van de reflectiefase moet overgangen en beurtwisselingen het verslaggroepje verslag doen hoe nu verder interessant is ook de reflectie op het leerproces uit de hele lessenreeks tot nu toe komen tot nu toe zijn wij en niet te vergeten de we daar nog te weinig aan toe leerlingen leerlingen in veendam redelijk tevreden over vragen wel eens wat je nu van zo'n lessen onze aanpak vooral het uitgebreid reflectie reeks moet leren het terugkaatsen van deze uren op spreek en luistersituaties met alle vraag wat denk jij dat je ervan moet leren betrokkenen tijdens hetzelfde lesuur leidt snel levert niet altijd het gewenste resultaat op tot een behoorlijk resultaat de docent heeft ook de aanwijzing kijk maar in het instructie hierbij veel gelegenheid op te treden als tiestencil is vaak geen bruikbaar hulpmiddel begeleider coach de leerlingen zijn in hoge omdat de vraag meer gericht is op de praktische zelfstandig aan het werk zijn het in tijkervaring dan op de theoretische een afsluiting groepsverband de docent kan op geschikte van de lessenreeks via een schriftelijke reflectie momenten ook sturen en daarbij bijvoorbeeld toeopdracht kan ervoor zorgen dat de leerling de relaties met andere taalvaardigheden aan hun nieuw verworven kennis en vaardig geven deze werkvorm hoeft niet te veranderen vastleggen en meenemen naar het leren onder invloed van de uitgangspunten van volgende jaar de tweede fase naast het zelfstandig werken is immers ook zelfstandig leren aan de orde voor de docent zijn het inspannende boeien door de reflectie momenten de lessen je weet nooit precies wat gaat het is nog wel eens lastig de leerlingen bij gebeuren tegenover de inspanning die dit de reflectie te betrekken voor hen is de type les vraagt staat dat er weinig voor en spreekbeurt of discussie al snel voorbij de nawerk aan verbonden is je krijgt nu eens gelegenheid om over cijfers mee te praten cijfers zonder tot in de kleine uurtjes te draagt hen e

c hter toch vaak uit tot een nadere corrigeren beschouwing van de geleverde prestatie en er blijft altijd wat te wensen over een in de discussie over cijfers zul je met goede aantal punten uit de observatie beoordelings argumenten moeten komen zo is de reflectie procedure zal na interne evaluatie misschien op de geleverde spreek luisterpre statie soms veranderd worden en als we tijd genoeg interessanter dan de spreekbeurt of discussie hadden zelf de tijd die eraan besteed wordt is net als daarnaast hopen wij dat de invoering van bij spreekbeurt en discussie ongeveer een half de tweede fase ruimte biedt voor gericht e 1997 4 moer 163 deelvaardigheidstraining die nadrukkelijk len bieden sprekers houvast in moer 1 995 4 direct in verband dient te staan met de uit blz 1 9 2 1 96 te voeren taken de omvang van deelvaardig voor vakontwikkelgroep nederlands advies heidsoefeningen groeit vaak door het streven examenprogramma xnvo en vwo neder van de docent naar volledigheid met als lands den haag stuurgroep profiel tweede nadelig gevolg dat leerlingen de functie ervan fase 1 995 niet meer zien ook het tijdsverloop tussen de training en de uitvoering blokkeert het leerproces vaak deelvaardigheidsoefeningen kunnen vooral zinvol ingezet worden om taalzwakke leerlingen een betere kans te geven om mee te doen met name in de discussie dit geldt zowel voor allochtone als voor autochtone leerlingen in klassen met taalvaardige leerlingen zal ons inziens weinig deelvaardigheidstraining nodig zijn het zou aardig zijn eens te onderzoeken in hoeverre hier verschillen liggen tussen xnvo en vwo ook het optimaliseren van het leereffect via betere feedback en reflectieprocedures is een interessante opgave andere vakken interessant zijn ook ontwikkelingen die zich niet tot een sectie beperken zo is er bij andere secties belangstelling voor onze proce dures rond presenteren waaronder de beoor deling de sectie biologie van onze school hanteert dezelfde procedure voor de presentatie van onderzoeksresultaten door leerlingen bij maatschappijleer wordt gebruik gemaakt van de aangeleerde discussietechniek ook in dat opzicht zou het leuk zijn als de vernieuwing in het onderwijs eens echt door zette niet alleen hier en daar maar als een samenhangende ontwikkeling literatuur boland j spreken en luist e ren in de tweede fase presenteren discussi e ren en notuleren op de schoolengemeenschap winkler p ri ns in veen dam studie en onderzoek binnen het project nederlands vo nr io enschede slo 1995 gelderen a van wat is er mis met jaar in moer 1996 5 blz 22 8 2 34 goosen h opinierende gesprekken in de bovenbouw havo vwo in moer 1 995 2 blz 44 52 miedema m th meestings taalmitde z64 moer 1997 4